

Animelerde Kadın Temsililiğine Dair Bir İnceleme: Naruto Shippuden Örneği*

Kadir BENDAŞ¹

Başvuru Tarihi/Submitted: 06.06.2024 Kabul Tarihi/Accepted: 28.02.2025

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Öz

Tarihsel süreç içerisinde kadın ve erkeğe toplumsal olarak birtakım roller yüklenmiştir. Kadın ve erkeğe yüklenen bu roller günümüz modern toplumlarında da devam ettirilmekte ve bu iki cinsten kendilerine yüklenen farklı cinsiyet rollerine uygun bir şekilde davranışlarda bulunmaları beklenmektedir. Kadın ve erkek arasında biyolojik farktan kaynaklanan durum cinsiyet şeklinde ifade edilmektedir. Fakat toplumun sosyal ve kültürel olarak bu iki cinse yüklemiş olduğu kalıp yargılar ve roller ise toplumsal cinsiyet olarak adlandırılmaktadır. Özellikle kitle iletişim araçları vasıtasıyla yapılan kadın temsilleri kadını bu bağlamda metalaştırmakta ve bir cinsel obje halinde sunmaktadır. Günümüzde kadın temsili konusunda yaşanan tartışmaların odağında kadının sunuş biçimi nedeniyle medya yer almaktadır. Yapılan bu çalışmada özellikle son dönemde yaşanan dijitalleşmeyle izleyici sayısını dünya çapında artıran anime dizilerinde kadın karakterlerin sunum şekilleri incelenmiştir. Yapılan incelemeyle anime dizilerde kadın karakterlerin cinsel bir obje olarak sunulduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda tüm dünyada çok popüler bir anime dizi olan Naruto Shippuden örnek anime dizi olarak ele alınmış ve Naruto Shippuden’de yer alan cinsiyetçi sahneler göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. 21 dakikalık toplam 500 bölümden oluşan Naruto Shippuden de örneklem olarak derinlemesine inceleme yapılabilmesi amacıyla amaçlı örneklem yöntemi ile ilgili bölümler ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda Naruto Shippuden’de kadın temsili kadının medyanın genelinde temsil ediliş şekilleriyle benzerlikler taşıdığı ve kadın anime karakterlerin de cinsiyetçi kalıplar içerisinde sunulduğu ve kadın karakterlerin cinsel kimlikleriyle ön plana çıkarıldıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Göstergebilimsel Analiz, Anime, Kadın, Naruto Shippuden.

* 1-3 Aralık 2022 tarihinde gerçekleştirilen 3. Uluslararası Küresel Dünyada Kadın Kongresinde sunulan ve özet kitapçığına basılan özet bildiriden türetilmiştir. It is derived from the summary paper presented at the 3rd International Global Congress of Women in the World held on 1-3 December 2022 and published in the abstract booklet.

1 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, bendaskadir@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3145-8703>

A Review of Female Representation in Animes: Naruto Shippuden Example

Abstract

Throughout the historical process, certain social roles have been assigned to men and women. These roles assigned to men and women continue in today's modern societies, and these two genders are expected to behave in accordance with the different gender roles assigned to them. The situation resulting from the biological difference between men and women is expressed as gender. However, the stereotypes and roles that society has socially and culturally assigned to these two genders are called gender. Representations of women, especially through mass media, commodify women in this context and present them as a sexual object. Today, the media is at the center of discussions about women's representation due to the way women are presented. In this study, the presentation of female characters in anime series, which has increased the number of viewers worldwide, especially with the recent digitalization, has been examined. The aim of the analysis was to reveal that female characters are presented as sexual objects in anime series. In this context, Naruto Shippuden, a very popular anime series all over the world, was taken as an example anime series and the sexist scenes in Naruto Shippuden were analyzed using semiotic analysis method. In Naruto Shippuden, which consists of a total of 500 episodes of 21 minutes, the sections related to the purposeful sampling method were taken into consideration in order to conduct an in-depth analysis as a sample. As a result of the analysis, it was understood that the representation of women in Naruto Shippuden is similar to the way women are represented in the media in general, and that female anime characters are also presented in sexist stereotypes and that female characters are highlighted with their sexual identities.

Keywords: Gender, Semiotic Analysis, Anime, Women, Naruto Shippuden.

Giriş

Yeryüzünde yaşamaya başladığı ilk andan itibaren insan ırkı içgüdüsel olarak sürekli bir rekabet halinde olmuştur. Evrimsel olarak bakıldığında insanların sadece tek bir türden ibaret olmadığı, farklı insan türlerinin de geçmiş tarihlerde yaşadığı ifade edilmektedir. Fakat farklı insan türlerinin kendi aralarında gerçekleştirmiş olduğu mücadeleler günümüzdeki insan ırkı hariç diğer tüm insan ırklarının yok olmasına neden olmuştur. Yani aslında insan ilk andan itibaren rekabetçi özelliğe sahip bir canlı karakteristiğine sahip olmuştur. Bu özelliğinden dolayı da kendisinden güçsüz olan varlıklara karşı acımasızlıklar gerçekleştirebilmektedir. Toplumsal yapıya bakıldığında insan gruplarının bir araya gelmesiyle oluşan yapılarda da güçsüz olanın kendinden daha güçsüz olana karşı üstünlük kurma çabası içerisinde olduğu görülmektedir. Bu duruma en uygun örnek olarak kadın/erkek ilişkisi gösterilebilir.

Erkek cinsiyetine sahip olan bireyler toplumsal yapı içerisinde kendi lehine olan düzenlemeler ile çok daha ayrıcalıklı bir konumda bulunmaktadır. Günümüzde dünya nüfusunun neredeyse yarısı erkek, yarısı da kadınlardan oluşuyorken erkeklerin kadınlara oranlar çok daha aktif konumlarda olduğu görülmektedir. Çoğu ülkenin iktidarında erkekler yer almakta, patronlar erkeklerden oluşmakta ve karar verici pozisyonların büyük çoğunluğunda erkekler yer almaktadır. Geri kalmış ve gelişmemiş çoğu ülkede kadınlara söz hakkı dahi verilmemekte ve kadınlar çocuk yapmak, yemek yapmak, ev işleriyle ilgilenmek ve erkeğine hizmet etme sorumluluğu ile yüklenmiştir.

Toplumsal yapıda ikincilleştirilen kadın bu ataerkil yapıda medyada da kendisine verilen rollerle yine ataerkil sisteme hizmet eden bir figüre dönüştürülmektedir. Özellikle cinsiyetçilik bağlamında değerlendirildiğinde kadının görselliği ile öne plana çıkartılarak popüler kültürün tüketimi artırıcı bir aracıya ya da objesine dönüştürüldüğü ifade edilebilir. Bu çalışmada uzun yıllardır Japonya'da çok popüler olan fakat son yıllarda internet ve dijital teknolojilerdeki gelişmelerin sağladığı olanaklar ile tüm dünyaya yayılan anime dizilerindeki cinsiyetçilik ele alınacaktır ve kadının anime dizilerdeki sunum şekli Ferdinand de Saussure ve Roland Barthes'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle Naruto Shippuden anime dizisi örneğinde analiz edilecektir.

Kavramsal Çerçeve

Cinsiyetçilik

İnsanlar iki farklı cins olarak yaratılmışlardır. Bu iki cinsiyet farkı insanların biyolojik yapısından kaynaklanmaktadır. Yani biyolojik özellikler bakımından insanlar kadın ve erkek olarak iki farklı cins ayrılmaktadır. Bu biyolojik farklılıklar doğuştan itibaren kişinin değişmez bir özelliği olarak meydana gelmekte ve kişinin fiziksel özellikleri de cinsiyetine göre şekillenmektedir. Dişi ve erkek üreme sistemlerindeki farklılıktan kaynaklanan farklı özel biyolojik kategorilerdir. İnsanlar bu özellikleri ile hayvan ve bitki türlerinin çoğu ile bu ayrımı paylaşmaktadır (Connel, 2019, s. 109). Hood'a göre (2019, s. 122-123) cinsiyet kavramı insanların kendilerini nasıl tanımladığı, başkalarına karşı nasıl davranacaklarını ve başkalarının da onlara karşı nasıl davranması gerektiğini belirleyen ana bileşenlerden birisi olmaktadır. Bunlardan dolayı da zihin cinsiyet konusunda çok fazla meşgul olmaktadır. Kişinin biyolojik cinsiyeti ve onun anlamları içinde bulundukları sosyal ilişkiler ve tarihsel bağlam içerisinde somut ifade kazanmaktadır. Bu bağlamda tarihsel ve sosyal koşulların biyolojik cinsiyetin tanımını ve karakterini şekillendirdiği görülmektedir. (Messerschmidt, 2019, s. 184).

Erkek ve kadını birbirinden ayıran biyolojik özelliklere genel anlamıyla cinsiyet denmektedir. Cinsiyet kavramının yanı sıra bir de toplumsal cinsiyet kavramı bulunmaktadır ve bu kavram biyolojik özelliklerden farklı olarak sonradan kadın ve erkeğe toplum tarafından verilen yani verili olan birtakım özellikleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı temelde erkek ve kadına toplum tarafından yüklenen görev ve sorumlulukları ifade etmektedir. Yani toplumsal cinsiyet ile erkek ve kadına biçilen görev ve

sorumluluklar doğuştan biyolojik bir özellik olarak gelmez. Sonradan, hatta bebeğin cinsiyeti daha anne karnında oluşmaya başladığı andan itibaren toplum tarafından bu görev ve sorumluluklar bireye yüklenmeye başlanır.

Giddens'a göre (2012, s. 505) toplumsal cinsiyet toplumsal olarak kurulmuş olan erillik ve dişilik kavramları ile ilgili olan bir durumdur ve bireylerin biyolojik cinsiyetlerinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir. Fakat bu durum her ne kadar böyle olsa da cinsiyetin bedendeki işaretlerin kadın ve erkeğin hayatın akışı içerisinde konumlandırılmasına yol açar. İnsanlar henüz doğmadan önce cinsiyetlerine göre toplumsal cinsiyet bağlamında belirli renk kodlarına maruz bırakılır ve bu durum sistematik olarak toplumsal cinsiyet kodlarına uygun olarak devam eder. Örneğin çocukların odaları maviye boyanarak oyuncak uçak veya arabalarla doldurulur ya da pembeye boyanarak çiçeklerle dolu bir oda haline getirilir. Çocukların ya süslü elbiseleri olan Barbie bebeklerle oynaması sağlanır ya da şort giydirilerek futbol oynamaya teşvik edilir. (Chanter, 2019, s. 14). Bu bağlamda değerlendirildiğinde bedenin sadece anatomik bir yapıdan ibaret olmadığı, aynı zamanda anlama sahip sembolik bir yapı olduğu ifade edilebilir. "Bedenin taşıdığı anlam en temelde kişinin toplumsal cinsiyetiyle ilgilidir, toplumsal cinsiyet ise tüm diğer anlamları mümkün kılan anlamdır." (Holmes, 2011, s. 104).

Ataerkil toplum yapısı içerisinde kadınlık tabiiyet ve egemenlik ilişkileri çerçevesinde kurulmaktadır. Bu düzlemde kadın ilk olarak bedeniyle kadın olmaktadır. "Kadının bedeni, ataerkil normlara göre oluşturulurken, kadın, bedeninin ve bedensel etkinliklerinin ataerkil mekanizmalarla denetlenmesiyle kadın haline gelir. (Yaman, 2013, s. 246). Kadının cinsiyetçilik bağlamında toplumsa erkek karşısında ötekileştirildiği ve erkeğe nazaran ikincil bir varlık olarak görüldüğü ifade edilebilir. Geleneksel toplum yapısı içinde kadın çocuklara bakan, onların ihtiyaçları ile ilgilenen, çalışan erkeğine yemek yapan ve ev işleri ile ilgilenen görev ve sorumluluklar ile yüklenmiştir. Erkeğe göre daha yumuşak, naif ve duygusal olarak konumlandırılmıştır. Son dönemlerdeki görsel medya ve internet teknolojilerindeki gelişmeler ise kadının kapitalizmin popüler kültürü içerisinde bir tüketim malzemesine dönüştürülmesine neden olmuştur. Kadın, vücudu ön plana çıkartılarak arzu edilen bir obje haline getirilmiştir.

Medyada Cinsiyetçilik

Kadın ve erkek arasında kadın aleyhine cinsiyete dayalı ayrımcılık toplumun neredeyse her alanında görülmektedir. Fakat bu ayrımcılığın en belirgin ve yoğun görüldüğü alanların başında medya sektörü gelmektedir. Gerçekliği istediği yönde eğip bükebilme ve kendi isteği doğrultusunda kurgusal bir gerçeklik yaratabilme gücü sayesinde medya binlerce, hatta milyonlarca insanı aynı anda etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, medya ürettiği yeni gerçekliklerle toplumsal yapıda kadın kimliğini ikincilleştiren temsiliyet sistemleri ve anlamlandırma pratikleri ile erkek egemen söylemin yeniden üretiminde etkin bir rol oynamaktadır. Medya milyonlarca kişiye aynı anda ulaşabilme ve onların davranışları üzerinde etki göstermesi bakımından gerçekliğin yeniden üretimi bağlamında çok önemli bir propaganda aracı olmaktadır. Hatta medyanın bazı dönemlerde gücü o denli artmaktadır ki demokrasilerde kimi zaman en büyük güç konumuna geldiği ifade edilmektedir. Laughey'e göre (2010, s. 42) medya bu özelliğinden dolayı çok güçlü bir ikna, tanıtım ve propaganda kaynağı olmaktadır.

Medya erişiminin kolay olması ve içinde barındırdığı bilgi potansiyeli sayesinde kitleleri kendisine bağımlı kılmaktadır. Böylece kitleler üzerindeki etkisini artırabilmektedir. Bu düzlemde bakıldığında medyanın böyle bir süreç ile toplumdaki eşitsiz güç ilişkilerini yansıtan ve bunları yeniden üreten, aynı zamanda da toplumun kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik dinamiklerini dönüştüren bir işlev gördüğü ifade edilebilir. Böyle bir sürece toplumsal cinsiyet penceresinden bakıldığında medyanın topluma yansıyan ya da toplumdan aldığı cinsiyetçi söylemi yeniden üreterek, toplumdaki kadın ve erkeğe ilişkin yüklenen anlamların yeniden oluşmasını ve yerleşmesini sağladığı ifade edilebilir (Kaylı, 2014, s. 6340-6341).

Medya insanların potansiyel olarak kendilerini erkek ya da kadın olarak anlamasını üç şekilde çarpıtarak vermektedir: Bunlardan ilki idealin tekrarlanmasıdır. Medya kadın ve erkeğin gerçek olmayan ideallerini sürekli olarak tekrar eder. İkincisi de estetikdir. Medya kadınlar ve erkeklerin (özellikle kadınların) normal fiziksel özelliklerini ve fonksiyonlarını çirkin ve düzeltilmesi gereken şeyler olarak algılamamızı sağlar ve ideal üzerinden bir güzellik yaratır. Üçüncüsü ise şiddetin kanıksanmasıdır. Medya yaptığı yayınlar ile kadına şiddetin meşrulaşmasına ve kanıksanmasına katkıda bulunur (Wood, 2009, s. 275). Medyada cinsiyetçilik kendisini birçok farklı şekilde gösterebilmektedir. Bunlar kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Cinsiyetçilik temelinde temsil: medyada sunulan kadın ve erkek rolleri genellikle cinsiyete dayalı klişelere göre verilmektedir. Bu temsiliyetlerde kadınlar genellikle anne, ev kadını veya cinsel obje şeklinde sunulur. Erkekler ise daha baskın karakter şeklinde kahraman, iş adamı veya güçlü bir figür olarak sunulmaktadır.
- Cinsiyetçi dil şeklinde temsil: Medyada sunulan erkek ve kadın rollerinde genellikle cinsiyetçi bir dil kullanılmaktadır. Örneğin “kadın işi”, “erkek işi” gibi ifadeler cinsiyete yönelik ayrımcılığı dil üzerinden yansıtır.
- İçerik olarak cinsiyetçilik: Medyada üretilen içerikler ile cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel istismar normalleştirilir. Bu düzlemde şiddet içerikli dizi ve filmler, programlar kadına yönelik gerçekleştirilen şiddeti normalleştirebilir.

Medyada özellikle magazin, spor, müzik ve sohbet programlarında kadın cinselliği ana öge olarak kullanılmaktadır (Uslu, 2000, s. 81). Kapitalist toplumsal yaşamın gelişmesiyle popüler kültürün yaygınlaşması ve özellikle de iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile ortaya çıkan çeşitli medya organları kadın bedenini cinsel bir meta haline getirerek popüler kültür ürünlerini pazarlamak için bir çeşit araç haline dönüştürmüştür. Bu şekilde kadın bedeni ticari kapitalizm tarafından bir arzu nesnesi şeklinde bilincinden yoksun bırakılarak parçalara ayrılmıştır.

Coward’a göre (1993, s. 85. Akt: İmançer, 2006, s. 47) önceleri kadınların davranış biçimleri yine kontrol altına alınmaktaydı. Kadınlara karşı bu kontrol mekanizması geçmişte sadece doğrudan aile, dini kurumlar ya da devlet tarafından işletilmekteydi. Bu durum günümüzde bu yapıların yanında kitle iletişim araçları ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Sinema, televizyon ve son dönemlerde de dijital medya yolu ile kitle iletişim araçları görsellik unsurunun arkasına gizlenerek kendilerini gerçekliğin bir yansıtıcısı olarak sunmaktadır. Toplumun neredeyse tamamını etkileme becerisine sahip olan bu araçlar yolu ile kadın bedeni egemen ideallere göre yansıtılmaktadır. Kadınlar erkeğe özgü normlardan farklılaştırılmış, belirlenmiş farklı bir cins olarak kültür tarafından imgeler aracılığı ile sloganlaştırılarak sunulmaktadır: “Çalışın, kendisini değiştirin! Daha iyi görünün! Daha erotik olun!. Bu ideala ulaşma komutunun aracılığı ile, toplumumuz kadın bedeni üzerine bir mesajı yüksek sesle ve açıkça yazar: Hareket etme!, arzu etme!, erkeklerin ilgisini bekle!” (Coward, 1993, s. 85. Akt: İmançer, 2006, s. 47). Sevilay Çelenke göre (2010, s. 235) toplumsal cinsiyet konusundaki en problemli alanlardan birisini kadının medyadaki genel sunumu oluşturmaktadır. Kadınlar medyada çoğu zaman sadece bedenleri ile var olabilmektedir. Medyada kadınlara bedenlerini teşhir etme suretiyle yer verilmekte ve bu görsel teşhirin yanında yer verilen haber metinleri bu teşhir malzemelerini kullanmanın bahanesinden öteye geçememekte ve bu cinsiyetçi durumu meşrulaştırma çabasına hizmet etmektedir. Bu açıdan bakıldığında kadınlar aleyhine medyada yer verilen hatalarla dolu temsiliyet şekillerinin toplumsal yaşamda kadınların aleyhinde devam eden eşitsizlikleri sona erdirmeye konusunda umut kırıcı bir tablo oluşturduğu görülmektedir.

Kadınların medyada temsiliyetine yönelik olarak Saktanber (2011, s. 191) kadınların medyada iki farklı bağlamda temsil edildiğini belirtmektedir. Kadınlar ya cinselliklerinden tamamen arındırılmış bir biçimde sunulmakta ya da cinselliklerinin dışında herhangi bir kimliği bulunmayan varlıklar olarak sunulmaktadır.

Medyada kadın bedeninin cinsel bir obje olarak kullanılmasının en önemli nedenlerinin başında ticari kaygılar gelmektedir. Daha çok tıklanmak, izlenmek, satmak veya izleyiciyi ekrana daha çok çekmek ve reytingleri gibi ticari kaygılar nedeniyle kadınlar bir tüketim malzemesi haline getirilmektedir. Kapitalist sistemin ekonomi politikası ve serbest rekabet ilkelerinin getirdiği etkiyle bu durum git gide artan bir şekilde devam

ederek çok acımasız bir hâl almaya başlamıştır. Bu yapı içerisinde kadın bedeninin sürekli bir biçimde kullanılması ve teşhir edilmesi normalleşmiş ve normal olarak kabul edilen bu durum karşısında herhangi bir teşhir söz konusu olmadığında ya da kadın cinselliği kullanılarak ön plana çıkarılmadığında talep görmeyi ya da görünür olmamayı kabul etmek zorunda bırakılmıştır (Küçük Durur ve Bendaş, 2018, s. 194).

Stratford (2011, s. 162) medyaya reyting sağladığı için kadınların yaşamlarının karikatüre edildiğini ve sansasyonel şekillerde gösterildiğini ifade etmektedir. Ona göre, “cinsiyete özgü kültür, kitle iletişim araçlarında, tüketim stratejileri doğrultusunda yeniden üretilir ve pazarlanır.”

Medyada kadın ve erkeğe yönelik üretilen belirli kalıp yargılar vardır ve bu kalıp yargılar medya tarafından tekrar tekrar üretilerek bilinçli veya bilinçsiz olarak yeniden dolaşıma sokulmaktadır. Toplum da medyadan aldığı bu iletileri benimseyerek bu kalıp yargılara göre hareket etmektedir (Polat, 2019, s. 81). Sistem bu şekilde kendi kendisini besleyerek kısır bir döngü oluşturmakta, bunun bir sonucu olarak da toplumsal cinsiyet bağlamında kadın aleyhine işleyen bir yapı oluşmaktadır.

Kadının medyada ve toplumsal yapıdaki temsilleri gücünü ataerkil düzenden beslenen eril düşünceden almaktadır. Medya ve eğitim kurumları bu noktada Bhasin (2014, s. 27) tarafından eleştirilmektedir. Bhasin'e göre, medya ve eğitim kurumları karar alma süreçlerinde erkeği daha güçlü, kadını doyumsuz bir tüketici, başkalarına muhtaç ve kıskanç olarak göstermektedir. Bu durumun da ataerkil ideolojinin daha da yayılmasına yol açtığını ifade etmektedir.

Manga ve Anime Diziler

Tanım olarak bakıldığında animenin Japonlar tarafından üretilen kısa veya uzun metrajlı animasyon sine- ma ya da televizyon yapımlarına verilen bir isim olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra animeler genellikle manga adı verilen Japon çizgi romanlarından uyarlanarak ekranlara animasyon şeklinde getirilmektedir. Her ne kadar animeler Japonlar tarafından üretilen bir içerik olarak bilinse de özellikle son yıllarda anime türüne özgü anlatım ve yapımların tekniklerini kullanan ve farklı ülkeler tarafından yapılan animasyonların da piyasaya çıkmaya başladığı ve bunların da anime olarak adlandırıldıkları görülmektedir. Fakat animelerin Japonya ile özdeşleşmesinin nedeni özellikle II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan büyük travmanın etkisi ile değişime uğrayan Japon kültüründe popüler kültür ürünü olarak ön plana çıkmış olması ve modernitenin dolaylı veya dolaysız olarak işlenmiş olmasıdır (Akşit, 2017, s. 121). Animenin tanımı kolay gibi görünmektedir ve çaba harcamadan animenin ne olduğu bu düzlemde anlaşılabilir. Yaygın görüşe göre anime bir “Japon animasyonu”dur. Fakat bu animasyon belirli koşullar altında oluşan bir tür özelliği taşımaktadır (Denison, 2015, s. 1).

Animeler manga denilen çizgi romanlardan üretilmektedir ve mangalar genelde Japon çizgi romanı şeklinde bilinmektedir. Yani çizgi roman olarak görülen mangaların bir canlandırma ile izleyiciye sunulması ile Japon çizgi film kültürüne verilen ad olan animeleri ortaya çıkarmaktadır. Alicenap'a göre (2012, s. 6) manga ve anime diziler özünde birer hikâye anlatım biçimi olmaktadır ve Japonya'da doğup gelişen bu iki tür aslında tek bir ortak iletişim dili kullanmaktadır.

Japon çizgi romanlarının çizgi filme dönüştürülmesi ile oluşturulan animelerin popülerliği dünya çapında her geçen gün daha da artmaktadır. Öyle ki animeler internet ortamında dünya genelinde dakikada ortalama 600 kez indirilmektedir (Richmond, 2009, s. V). Anime izleyicileri sanıldığı gibi sadece küçük yaşta- ki izleyiciler tarafından değil her yaştan insanlar tarafından ilgiyle izlenmektedir. Özellikle ergen gençler arasında oldukça popülerdir ve bu popülerliğini de gittikçe artırmaktadır.

Anime dizilerin türetilmiş olduğu mangalar genellikle ergenlik dönemindeki gençler arasında popüler bir çizgi roman olmaktadır. Son zamanlarda yapılan bir çalışmaya göre çizgi roman okuyucularının yüzde 60'a yakın bir kısmı sadece Japon mangalarını okumayı tercih ettiğini ifade etmiştir (Brenner, 2007, s. 12).

Animeler çizgi film olarak görülse de aslında animeleri Amerikan tarzı bilindik çizgi filmlerden ayıran belli başlı bazı özellikler bulunmaktadır. Bunu “From Animation to Anime” adlı çalışmasında Lamarre genel hatlarıyla betimlemiştir. Buna göre geleneksel animasyonda iki tür hareket vardır: Hareketleri çizmek ve çizimleri hareketlendirmek. Geleneksel animasyonda hareketlerin çizimi “full animation” denen Disney tarzını oluşturmaktadır. Çizimlerin hareketlendirilmesi ise “sınırlı animasyon” tekniği olarak ifade edilmektedir ve animelerde sıklıkla bu tekniğin kullanıldığı görülmektedir. Animeleri diğerlerinden ayrı kılan özellikler sınırlı animasyon tarzı ile geliştirilmiştir. Bu teknik sınırlı kaynaklarla çizimlere hareket katmak için kullanılmış olduğundan dolayı tekniğe sınırlı animasyon tekniği denmiştir. Bu teknik ile animatörler zaman ve para tasarrufu da sağlayabilmektedir (Lamarre, 2002, s. 335-336).

II. Dünya Savaşı sırasında ABD tarafından atılan iki adet nükleer bomba ile binlerce insanını kaybeden ve büyük bir toplumsal travma yaşayan Japonya bu savaşın sona ermesinden sonra özellikle teknoloji alanında çok büyük gelişmeler göstermiş ve dünya çapında markalar yaratmayı başarmıştır. Modernleşmeyi kendisine şiar edinmiş ülke kendi kültürünü de koruyarak, modernleşmiş ve birçok ülkeye de örnek olmuştur. Dünya çapında yaratmış olduğu markalar ile Japonlar yumuşak güç anlamında çok güçlü bir konuma gelmiştir. Nye’e (2005, s. 1-2) göre, Japonya savaştan sonra fiziki olmayan ve ideolojik olarak gücü temsil eden yumuşak gücünü artırmış ve hem video oyunları hem de animasyon tarzı çizgi filmler dünya çapında Japonların yumuşak gücü olarak ön plana çıkmıştır. Japon animasyon filmleri, film yapımcılarını ve gençleri dünyanın dört bir yanında etkisi altına almıştır.

Anime Dizilerde Kadın Temsili

Günümüz dünyasının ataerkil yapısı içerisinde kadının yeri genellikle bazı kalıp yargılar kullanılarak belirlenmektedir. Her ne kadar nüfus bakımından dünya üzerinde erkeklerle kadınların oranı neredeyse birbirinin aynı olsa da toplum erkek egemen yapı doğrultusunda görünmez bir ayrıcalık kurallar bütünü ile kuşatılmıştır. Günümüz medyası da bu görünmez kurallar doğrultusunda üretim yapmakta ve yayınlarında erkek egemen söyleme ve yapıya hizmet etmektedir. Japon kültürünün ürünleri olan animelerde de durum değişmemektedir.

Mangalardan uyarılma şeklinde televizyon ve internet aracılığıyla izleyiciye sunulan animeler hitap ettikleri kitlelere göre farklı türlere ayrılmışlardır ve bunlara farklı isimler verilmiştir. Genç erkeklere yönelik olan ve daha çok fantastik macera hikayelerinin anlatıldığı animelere shōnen denmektedir. İçerisinde daha çok cinsellik ve şiddet barındıran türe ise seinen denmiştir. Ergenlik çağındaki liseli genç kızlara yönelik anime türüne shōjo denirken, yetişkin kadınların gündelik yaşamlarını anlatan türe ise josei adı verilmiştir (Arslan, 2019, s. 385).

Japonların kültürel bir ürünü olarak ortaya çıkan ve tüm dünyaya Japon kültürünü tanıtan bir işleve de sahip olan animelerde kadın temsiliyeti çeşitli şekillerde yer bulmaktadır. Japon kültüründe kadının konumlanışına bakıldığında kadının aslında tarihsel olarak Japon kültüründe önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Örneğin Izawa’ya göre (2000) Japonların ilk dönemlerinde kadınlar büyük bir edebi şahsiyet olarak ön plana çıkabilmekte ya da imparatoriçe olarak ülkeyi yönetebilmekteydi. Fakat sonraki dönemlerde neredeyse gezegendeki diğer tüm toplumlarda olduğu gibi kadınlar ikinci plana atılmış ve görünür olmaktan uzaklaştırılmıştır. Bu bağlamda Japonya’da da kadınlar ataerkil düzenin kadına biçmiş olduğu kalıp yargılar içerisine hapsedilmiştir.

Kadınların animelerde temsiliyeti kadının ataerkil yapı içerisindeki temsiliyetinin bir yansıması olarak görünür olmaktadır. Animelerde kadınlar daha çok erkek düşkünü, erkeğin sevgisine ihtiyaç duyan ve onun sevgisiyle kendine güveni artan, “ideal” güzellik ölçütlerine uygun şekillerde temsiliyet kazanmaktadır. Bu kalıp yargılar haricinde kadının daha çok vücudu ile bir cinsel obje olarak sunulduğu animeler de sayıca çok fazladır ve bunlar genellikle yetişkinlere yönelik olmaktadır. Fakat kadının cinsel bir obje olarak gösteril-

mesi sadece yetişkinlere yönelik olan animelerde değil her yaştan izleyicinin severek izlediği animelerde de yer bulmaktadır. Örneğin bu çalışma kapsamında incelenen Naruto Shippuden animesi her yaştan bireyin izlediği animeler içerisinde yer almaktadır ve buna rağmen kadınların cinsel kimlikleri ile ön plana çıkartıldıkları sahne sayısı oldukça fazladır.

Izawa (2000) kadınların animelerdeki temsiliyetini belirli kategoriler altında toplamıştır. Bunlar kısaca şu şekildedir:

- Eşitsiz İlişki: Genellikle 1970'lerin animelerindeki temsiliyet biçimidir. Kadınlar utangaç, zayıf, uysal ve alçakgönüllü olarak tasvir edilirken, erkek karakterler güçlü, huysuz ve havalı olarak tasvir edilmektedir.
- Dengeli İlişki: Bu temsiliyet biçiminde daha doğal ve dengeli bir kadın erkek temsiliyeti vardır fakat kadının doğal ve dengeli bir konuma ulaşmasına erkek karakter yardımcı olmaktadır.
- İstikrarlı, Eşit İlişki: Genellikle erkek daha güçlü gösterilmesine rağmen kadın daha akıllı bir şekilde temsil edilmektedir. Fakat kadın her ne kadar zeki ve güçlü olarak gösteriliyorsa da eğer cinsellikle ilgili sorunları çözüyor ve karakterin bazı cinsel noktalarına vurgu yapıyorsa kadının bir cinsel obje olarak gösterildiği düşünülebilir.
- Başlangıçta Eşitsiz İlişki: Burada erkeği yücelten süper kadın karakterler sunulmaktadır.

Son yıllarda akademisyenler ve araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda manga ve animelerin toplumsal yapıda var olan cinsiyetçi kalıp yargıları güçlendirdiği sonucuna varılmıştır ayrıca Japon animeleri uzun yıllardır cinsiyet ve cinsellik tartışmalarının da odak noktasında yer almıştır (En ve Ting, 2020).

Yöntem

Çalışmada yöntem olarak göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Göstergebilim anlamın nasıl yaratıldığı ve metinlere nasıl aktarıldığıyla ilgilenen bir analiz yöntemi olmaktadır. Metinlerde yer alan göstergeler ve bu göstergeleri oluşturan gösteren/gösterilen bağlantıları üzerinde çalışmaktadır (Türkoğlu, 2015: 19). Göstergebilim; objeler, dil, görseller ve diğer iletişim şekillerini anlamlandırmak ve açıklamak için kullanılmaktadır. Göstergebilimde farklı araştırmacıların farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Örneğin Saussure'e göre göstergebilimsel bir çözümleme gösterge, gösteren ve gösterilen boyutlarını içermektedir. Bu açıdan gösterge bir bütünü belirtmek üzere kullanılmaktayken kavram yerine gösterilen ve ses imgesi yerine de gösteren imgesi kullanılmaktadır (1998, s. 111). Saussure için gösterge anlamı olan fiziksel bir nesne olmaktadır. O zaman doğadaki her nesnenin bir göstergesi bulunur demek yanlış olmamaktadır. "Gösteren, gösterenin algıladığını imgesidir – kağıt üzerindeki işaretlerdir, havadaki seslerdir. Gösterilen, gösterenin göndermede bulunduğu zihinsel kavramdır. Bu zihinsel kavram, aynı dili paylaşan aynı kültürün üyelerinin tümü için ortaktır." (Fiske, 2015, s.127).

İletişim alanında göstergebilimsel çalışmalarıyla ön plana çıkan Roland Barthes ise göstergeleri anlamlandırmayı düz anlam ve yan anlam olmak üzere iki düzeyde ele almaktadır. Roland Barthes göstergebilimin temel ilke ve özellikleri konusunda Saussure'dan büyük oranda etkilenmiştir. Bununla birlikte göstergebilimsel açıdan önem arz eden düz anlam/yan anlam ayrımını ise kendisi ortaya atmıştır. Barthes'a göre düz anlam anlamın birinci düzeyi olmaktadır. Bu düzeyde gösteren ile gösterilen birleşerek göstergeyi oluşturmaktadır. yan anlam ise anlamın ikinci düzeyi olmaktadır. Burada da düz anlamı oluşturan gösterge başka bir gösterenin göstereni haline gelerek tekrar bir gösterilen ile birleşir ve farklı bir gösterge oluşur. Örneğin "gül" göstergesinin düz anlamı bitki ve çiçek iken aynı gösterenin yan anlamı aşk olmaktadır (Çam, 2015, s. 297).

"Dilin bir işaretler sistemi olması ve bu işaretler sistemine sadece kelimelerin veya ifadelerin değil, görsel öğelerin de dahil edilmesi göstergebilimsel analiz yöntemini iletişim disiplini açısından önemli bir yöntem haline getirmektedir." (Aydınlioğlu ve Susur, 2021, s. 1737). Anime dizilerde metinler kadar görseller de ön plana çıkmaktadır. Hatta animelerin temel karakteristik özelliğini dilsel öğeler kadar görseller de oluşturmaktadır.

bu bağlamda verilmek istenen mesajlar genellikle bir görsel mesajlar yoluyla verilebilmektedir. Bu açıdan çalışmada analiz yöntemi olarak göstergebilimsel yöntem kullanılmıştır. Ayrıca çalışmada analiz tablosunun oluşturulmasında Aydınlioğlu ve Susur'un "Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Reklam İlişkisi Bağlamında Göstergebilimsel Bir Analiz" (2021) isimli çalışmasından faydalanılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplumun çok büyük bir kesimi tarafından izlenen animeler birer kültürel üretim olmaları sebebiyle verdikleri mesajlar ile insanların düşüncelerini etkileyebilmekte ve bu düzlemde toplumsal yapıda uzun dönemli etkilere yol açabilmektedir. Bu çalışmanın amacı animelerde kadın karakterlerin hangi temsiliyet şekillerinde sunulduğunu toplumsal cinsiyet bağlamında ortaya çıkarmak olmaktadır. Animelerin özellikle son yıllarda Türkiye'de de popüler bir hale gelmesi ve verdiği mesajlar ile gençleri etkileyebilme potansiyeli bu alanda akademik çalışmalar yapılmasını gerekli kılmaktadır. Literatüre bakıldığında toplumsal cinsiyet bağlamında bu konuyu inceleyen çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Animeler hakkında Türkiye'de yapılan az sayıda çalışma daha çok kültürel değerler üzerinden tartışılmaktadır. Örneğin Alicenap (2012) *Japon Çizgi film(anime) Sanatı, Hayao Miyazaki Çözümlemesi ve Türkiye Örneği* isimli doktora çalışmasında Türkiye'de anime üretiminin neden başarılı olamadığını sorgulayarak Japon anime ustası Hayao Miyazaki üzerinden animelerde yer alan kültürel öğeleri analiz etmektedir. Arslan (2019) ise *Sevimli Kuyucu Ay Savaşçısı Animesinde Kadın Kahramanların Temsili Üzerine Bir Değerlendirme* isimli çalışmasında Ay Savaşçısı anime dizisini betimsel bir şekilde ele alarak Japon animelerinde kadın karakterlerin cinsiyetçi kalıplarda sunulup sunulmadığını incelemiştir. Bu çalışmada ise diğer çalışmalardan farklı olarak Naruto Shippuden örneğinde cinsiyetçi olmadığını iddia eden ve her yaştan insanın izlediği bir anime dizisi içerisinde kadının cinsiyetçi kalıplarla sunulup sunulmadığı incelenmektedir. Kadının cinsel bir metaya indirgenmesine yönelik olarak literatürde çok sayıda çalışma yer almaktadır. Fakat animede kadın temsili konusunda özellikle ülkemizde çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu açıdan yapılan bu çalışma ile literatüre katkıda bulunmak da amaçlanmaktadır.

Araştırmanın amacı kapsamında şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- S1: Animelerde kadın karakterler hangi özellikleri ile ön plana çıkartılmaktadır?
- S2: Animelerde cinsiyetçilik yapılmakta mıdır?
- S3: Animelerdeki kadın temsili ile gerçek hayatta medyadaki kadın temsili birbirine benzemekte midir?

Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

21'er dakikalık toplam 500 bölümden oluşan Naruto Shippuden de örneklem olarak amaçsal örneklem yöntemi ile ilgili bölümler ele alınmıştır. İlgili anime <https://www.turkanime.co> internet sitesinden altyazılı olarak izlenmiş ve örnek sahneler buradan elde edilmiştir. Naruto anime dizisi; Naruto (220 bölüm), Naruto Shippuden (500 bölüm) ve Baruto: Next Generations (277+)' olarak toplam 997 bölümden oluşmaktadır. Bunların hepsini izlemek çok fazla zaman gerektirdiği için çalışma sadece 500 bölümlük Naruto Shippuden ile sınırlandırılmıştır.

Bulgular

Fotoğraf 1: Naruto Shippuden 34. Bölüm

Tablo 1

Fotoğraf 1'in gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Nesne	Mini etek	Cinsellik ve çekicilik
Nesne	Fileli çorap	Cinsellik ve çekicilik
Nesne	Fileli üst kıyafet	Cinsellik ve çekicilik
Doğa	Dükkan kepenkleri	Sakin ve ıssız bir ortam
İnsan	Kadın vücudu	Arzu nesnesi

Bu sahnede hikâye içerisinde uzun bir aradan sonra gösterilen Haruno Sakura adındaki kadın karakterin büyümüş olduğunu göstermek için özellikle cinsel bölgeleri yakın çekimde gösterilmektedir. Cinsel bölgeleri yakın çekimde verilen kadın karakterin çocukluktan çıktığı ve cinsel bölgelerinin gelişerek artık erkekler için çekici bir hale geldiği vurgulanmakta ve kadın karakter bu şekilde erkeklerin bakışlarına ve arzularına sunulan bir nesne haline getirilmektedir. Ayrıca kadın vücudu parça parça gösterilmekte ve kadın kişiliğinden yoksun bırakılarak ötekileştirilmektedir. Kadının özellikle cinsel bölgelerinin parça parça ve yakın çekimden verilmesi eril bakışa hizmet etmektedir.

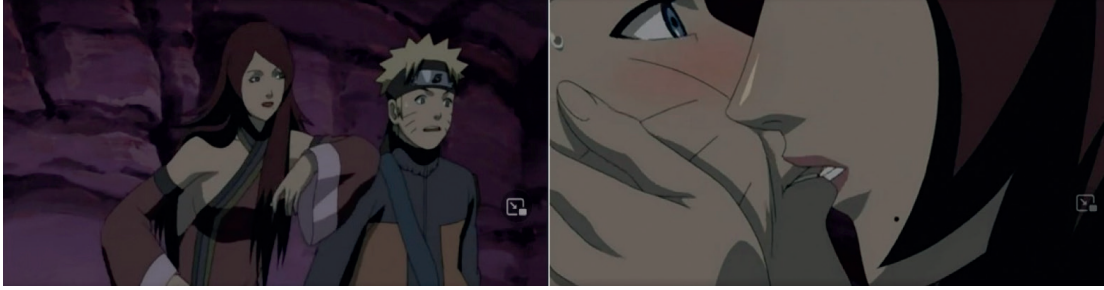
Fotoğraf 2: Naruto Shippuden 36. Bölüm

Tablo 2

Fotoğraf 2'nin gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Doğa	Havuz	Yüzme alanı
Doğa	Buhar	Jeotermal su buharı
Nesne	Çit	Bölgeleri ayırmak için engel
Nesne	Havlu	Kurulanmak ve vücudu sarmak
İnsan	Kadın vücudu	Arzu nesnesi
İnsan	Bacak	Cinsellik ve çekicilik

Bu sahnede kadınlar termal bir havuzda eğlenirken gösterilmektedir. Yan tarafta bulunan erkekler havuzunda erkekler arasında cinsel konular konuşulmaktadır. Erkeklerin konuştuğu cinsel içerikli söylemler devam ederken ekrana kadınların çıplak bedenleri verilmektedir. Bu şekilde cinsellik ve kadın bedeni bir arada gösterilerek kadınların cinsellikleri ön plana çıkartılmakta ve kadın vücudu seyirci için seyirlik erotik bir nesne olarak sunulmaktadır. Ayrıca yine bazı kadınların vücudu parça halinde verilmekte ve vücutları adeta birer obje olarak eril bakışa sergilenmektedir.

Fotoğraf 3: Naruto Shippuden 60. Bölüm

Tablo 3

Fotoğraf 3'ün gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Doğa	Karanlık mağara	İssızlık ve sakinlik
Nesne	Elbise	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Arkası kadın dönük erkek	Kadına yüz vermeyen erkek
İnsan	Erkeğe yaslanan kadın	Erkeği baştan çıkarmaya çalışan kadın
İnsan	Öpüşen erkek ve kadın	Cinsellik
İnsan	Yüzü kızarmış erkek	Utanan erkek
İnsan	Erkeği yanaklarından tutan kadın	Şeytani kadın

Bu sahnede kadın karakter hem tenini gösteren açık ve erotik kıyafetler içerisinde cinselliği ön plana çıkartılarak sunulmuş hem de karşısındaki erkeği cinselliğini ve çekiciliğini kullanarak etkilemeye çalışıp bu sayede de onu etkisiz hale getirmeye çalışan bir karakter şeklinde gösterilmiştir. Kadının burada hem cinselliği ön plana çıkartılmış ve erkeği cinselliğini kullanarak alt edebileceği şeklinde mesajlar verilmiş hem de yapmış olduğu bu davranış nedeniyle şeytani bir varlık gibi sunulmuştur.

Fotoğraf 4: Naruto Shippuden 116. Bölüm

Tablo 4

Fotoğraf 4'ün gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Doğa	Taşlarla örülü bir oda	İssızlık ve sakinlik
Nesne	Erkeğin kıyafeti	Güç ve çekicilik
Nesne	Kısa şort	Cinsellik ve çekicilik
Nesne	Göbeği açık bırakan kıyafet	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Oturan erkek	Güç ve otorite
İnsan	Ayakta duran kadın	Erkeğe itaat eden kadın

Bu sahnede oturan erkek karakterin karşısında duran kadın karakterin vücudu parça parça verilmekte ve özellikle cinsel bölgeler yakın çekime alınmaktadır. Erkek güçlü ve otoriter şekilde verilmişken kadın karakter bu sahnede erkek düşkünü, duygusal ve kırılgan olarak sunulmuştur. Erkeğe duyduğu aşk nedeniyle kadın cinsel olarak ön plana çıkartılmış buna karşın erkek kadına karşı otoriter bir şekilde davranarak onu söylemsel olarak da alçaltmış ve kadın bu sahnede cinselliği ile erkeği elde etmeye çalışan bir karakter olarak ön plana çıkartılmıştır. Ayrıca kadın karakter burada eril gözün izlediği bir nesne olarak sunulmuştur.

Fotoğraf 5: Naruto Shippuden 126. Bölüm

Tablo 5

Fotoğraf 5'in gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Nesne	Kadının kıyafeti	Çekicilik
İnsan	Kadına bakan erkek	Cinselliğe vurgu yapan erkek
İnsan	Erkeğe bakan kadın	Cinselliğe indirgenen kadın
İnsan	Yüzü kızarmış kadın	Utanan kadın
Dilsel	Erkek: O küçük göğüslü Tsunade şimdi gelip koca göğüslü Hokage oldu	Kadının cinselliği ile ön plana çıkartılması
İnsan	Kadının göğüsleri	Cinsellik

Bu sahnede Jiraiya isimli erkek karakter sevdiği kadın olan Tsunade karşısında cinsiyetçi bir şekilde konuşmaktadır. Jiraiya “O küçük göğüslü Tsunade şimdi gelip koca göğüslü bir Hokage oldu” demektedir. Dizide Hokage olmak köyün en üst idarecisi konumunda bulunmak anlamına gelmektedir ve Hokage’den daha üst rütbeli bir kişi bulunmamaktadır. Buna rağmen erkek karakter kadın ile cinsiyetçi bir dil ile konuşturulmaktadır. Kadının en büyük yönetici olması erkek karakter tarafından cinsiyetçi bir şekilde dile getirilerek kadın küçük düşürülmekte ve konu cinsel organlara indirgenmektedir. Ön plana kadının cinselliği çıkartılmakta ve izleyici yapılan yakın çekimin de etkisi ile kadının göğüslerine odaklanmaktadır.

Fotoğraf 6: Naruto Shippuden 129. Bölüm

Tablo 6

Fotoğraf 6'nın gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Nesne	Masa	Üzerine yiyecek içecek konulan yer
Nesne	Koltuk	Oturulacak alan
Nesne	İçecek/Alkol	Çakırkeyf veya sarhoş olunacak içecek
Nesne	Kadının kıyafeti	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Arkasına yaslanan erkek	Güç ve otorite
İnsan	İçecek/alkol dolduran kadın	Erkeğine hizmet eden kadın
İnsan	Kadının vücudu	Cinsellik

Bu sahnede erotik denecek seviyede açık bir kıyafet giyen ve cinsel bölgeleri yapılan çekimler ile dikkat çeken bir kadın, dizide kadınlara düşkünlüğü ile bilinen Jiraiya adlı karaktere hizmet etmekte ve onu eğlendirmeye çalışmaktadır. Kadının cinsel bölgeleri yakın çekimde verilerek kadın bedeni parçalara ayrılmakta ve kadın ötekileştirilerek cinsel bir metaya indirgenmektedir. Ayrıca kadın karakter hem cinselliği ile ön plana çıkartılmakta hem de görevi, canı sıkılmış olan erkeği bu yolla eğlendirmek olarak sunulmaktadır.

Fotoğraf 7: Naruto Shippuden 161. Bölüm

Tablo 7

Fotoğraf 7'nin gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Doğa	Renkli ışıklar	Gösteri
Nesne	Direk	Striptiz yapılan bir direk
Nesne	Bikini	Çıplaklık/Çekicilik
Nesne	Kadının elbisesi	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Dans eden kadın	Erotik gösteri
İnsan	Göz Kırpan Kadın	Cinsellik ve baştan çıkarma
İnsan	Öne eğilen kadın	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Sevinen erkek	Amacına ulaşan erkek
İnsan	Gözleri büyüyen erkek	Heyecanlanan erkek
İnsan	Kadın bedeni	Cinsellik ve çekicilik

Bu sahnede çocuk yaştaki Konohamaru isimli erkek karakter karşısındaki erkeği alt edebilmek için bir dönüşüm tekniği kullanmaktadır. Bu dönüşüm tekniği ile kendisini çıplak bir kadına çevirmektedir. Bu bağlamda kadına cinsel bir güç atfedilmekte ve kadınları cinsellikleri sayesinde erkekleri alt edebilecekleri bir konuma sokmakta ve aslında bu şekilde kadını vücuduyla ve cinselliği, güzelliğiyle var olabilecek, bu şekilde başarılı olabilecek bir temsiliyet içerisinde sunmaktadır.

Fotoğraf 8: Naruto Shippuden 282. Bölüm

Tablo 8

Fotoğraf 8'in gösterge analiz tablosu

Gösterge	Gösteren/Düz Anlam	Gösterilen/Yan Anlam
Nesne	Gözlük	Daha iyi görmeye yarayan aksesuar
Nesne	Kadının elbisesi	Çekicilik
İnsan	Yüzü kızaran erkek	Utanan erkek
İnsan	Büyük göğüslü kadın	Cinsellik ve çekicilik
İnsan	Bağırarak erkek	Kardeşine kızan erkek
Dilsel	Bee: "Olamaz! Meme"	Kadının büyük göğüslerine cinsellik vurgusu
Dilsel	Raikage: "Benim yanımda Hokage'nin memelerine nasıl bakarsın!"	Ben yokken karşındaki kadını büyük göğüsleri nedeniyle cinselliği indirgeyebilirsin vurgusu

Bu sahnede Bee isimli erkek karakter Hokage (En üst yönetici) olan kadın karakter Tsunade ile karşılaşmakta ve dikkatini çeken ilk şey kadının göğüsleri olmaktadır. Bee karakteri kızarak "Olamaz! Meme!" demektedir. Sonrasında kadın karakterin göğüs kısmı yakın çekimde gösterilmektedir. Kadın kendi bilgisi ve gücüyle en üst yönetici seviyesine ulaşmışken bu sahnede kadın karakter cinselliği üzerinden kişiliğinden kopartılmış ve ötekileştirilmiştir. Kadın karaktere konuşma fırsatı bile verilmemiş ve Bee isimli karakterin abisi olan diğer karakter Raikage "Benim yanımda Hokage'nin memelerine nasıl bakarsın" diyerek kardeşine kızmıştır. Burada kadının göğüslerine bakılmasına ve cinselliğe indirgenmesine kızılmamış "abinin yanında bakma ama abin yokken bakabilirsin" mesajı verilmiştir. Ayrıca kadın karakter bu konuda konuşturulmamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışma ile anime dizilerde yer alan kadın karakterlerin toplumsal cinsiyet bağlamında animelerde cinsel bir obje olarak sunulduklarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu düzlemde çalışmada öncelikle cinsiyetçiliğin ne olduğu temel hatlarıyla anlatılmıştır. Daha sonra medyada kadın sunumunun ne şekillerde tezahür ettiği incelenmiş ve animelerde kadın temsili konusuna değinilmiştir. Son olarak ise Naruto Shippuden örneğinde kadın karakterlerin bu animede sunuş biçimleri göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile incelenmiştir. Göstergebilimsel çözümleme yapılırken Sassure'un gösterge – gösteren ve gösterilen yapısının yanında Roland Barthes'ın düz anlam – yan anlam formülasyonundan faydalanılmıştır. Yapılan incelemeler

neticesinde öncelikle anime diziden alınan kesitlere yönelik göstergeler belirlenmiştir. Göstergelerin ortaya konmasından sonra bu göstergelerin gösteren/düz anlamları bulunmuştur. En son ise bu gösteren/düz anlamların insan zihninde yaptığı çağrışımlar ile ortaya çıkan ve verilmek istenen asıl mesajları içerisinde barındıran gösterilen/yan anlamlar ortaya konmuştur.

Yapılan göstergebilimsel analiz sonucunda Naruto Shippuden anime dizisinde kadın karakterlerin cinsel bir obje olarak sunuldukları ortaya konmuştur. Anime dizide kadın karakterlerin cinsel bölgelerine yakın çekimler yapılarak izleyicinin dikkatinin bu doğrultuda kadının cinsel bölgelerine kaydırıldığı görülmüştür. Ayrıca kadın karakterler mevki olarak ne kadar güçlü ve yüksek konumda olurlarsa olsunlar hem karaktere yüklenen fiziksel özellikler hem de erkek karakterlerin söylemleri ile kadınların cinsellikleri ile ön plana çıkartıldığı ve erkek tarafından söylem ile taciz edildiği bir konuma yerleştirildikleri görülmüştür. Bazı sahnelerde de kadın karakterler erkek düşkünü olarak sunulmuş ve erkeği kendilerine aşık edebilmek için cinselliklerini kullandıkları bir temsiliyet içerisinde verilmiştir. Bir sahnede canı sıkılan bir erkeği açık bir şekilde cinselliği çağrıştıran bir kıyafet içerisinde kadın bir karakterin eğlendirmek istediği ve cinselliğini kullandığı görülmüştür.

Tüm bunlara bakıldığında Naruto Shippuden animesinde kadın karakterlerin ataerkil bir bakış açısıyla sunulduğu ve genellikle cinsel bir obje şeklinde sunulduğu sonucuna varılmıştır. Naruto Shippuden animesi aslında her yaşta insana hitap eden bir animedir ve içerik olarak içerisinde seksist sahneler barındırmaktadır. Bu nedenle çocuklar tarafından da izlenmektedir. Fakat bu şekilde her yaşta ve özellikle çocuklara da hitap eden bir animede kadının bu şekilde cinsel bir obje şeklinde sunulması düşündürücüdür ve çocukların ruh sağlığı açısından sakıncalıdır.

Günümüzün iletişim çağında ve dijital ortamında çocuklar artık neredeyse ilkokula başlamadan telefon ve tabletle tanışmakta ve internete kendi başlarına girerek istedikleri içeriklere kolayca ulaşabilmekte ve istedikleri içerikleri izleyebilmektedir. Her ne kadar ebeveynleri tarafından cinsel içerikli ve sakıncalı uygulamalar güvenlik paketleri ile engellense de yukarıda incelenen animede olduğu gibi çoğu içerikte kadın cinsel bir meta şeklinde sunulmaktadır. Bu da kadının toplumsal cinsiyet kalıpları içerisinde sunulmasını insanların daha çocuk yaşta normalleştirmesine yol açmaktadır. Bu şekilde normalleşen içerikler de kadının toplumsal yaşam içerisinde ikincil bir yaşam sürmesine neden olmaktadır. Aslında burada ahlaki olarak iki problem bulunmaktadır. Bunlardan birincisi kadının cinsel bir obje yerine konularak kendi kişiliğinden uzaklaştırılarak ötekileştirilmesi ve bir arzu nesnesi şeklinde temsil edilmesi, ikincisi ise küçük yaşta çocukların çizgi film olarak da gösterilen ve çok fazla izlenilen bu içeriklere maruz kalıyor olmasıdır. Bu iki problem de toplumsal bir sorundur ve bunları düzeltmek toplumsal eğitim ile gerçekleştirilecek olgulardır. Bu içeriklerin düzeltilmesi için öncelikle kadının toplumsal yaşamdaki yerine dair algıların değişmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Akşit, O. O. (2017). Japon anime sinemasında modernite eleştirisi: Fantezi ve bilim kurgu animeleri üzerine bir inceleme. *Journal of Academic Social Science*, 5(55), 120-133. doi: 10.16992/ASOS.12774
- Alicenap, Ç. T. (2012). Japon çizgi film (anime) sanatı, Hayao Miyazaki çözümlemesi ve Türkiye örneği (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Arslan, E. (2019). Sevimli koruyucu Ay savaşçısı animesinde kadın kahramanların temsili üzerine bir değerlendirme. *Selçuk İletişim*, 12(1), 384-404. doi: 10.18094/josc.456864
- Aydınoğlu, Ö., & Susur, M. (2021). Sürdürülebilirlik ve kurumsal reklam ilişkisi bağlamında göstergebilimsel bir analiz. *Selçuk İletişim*, 14(4), 1727-1763. <https://doi.org/10.18094/josc.936904>
- Bhasin, K. (2014). Toplumsal cinsiyet: Bize yüklenen roller (K. Ay Ve Z. Sarıhacıoğlu, Çev.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Brenner, R. E. (2007). *Understanding Manga and Anime*. California: Greenwood Publishing Group.

- Çam, Ş. (2015). *Medya çalışmalarında göstergebilim çözümlemeleri*. B. Yıldırım (Ed.), İletişim araştırmalarında yöntemler içinde. Konya: Literatürk.
- Çelenk, S. (2010). Kadınların medyada temsili ve etik sorunlar. Televizyon haberciliğinde etik, 229-236. Erişim adresi: https://www.academia.edu/6835097/Kad%C4%B1nlar%C4%B1n_medyada_temsili_ve_etik_sorunlar
- Chanter, T. (2019). *Toplumsal cinsiyet* (M. Erguvan, Çev.). Ankara: Fol Yayınları.
- Connell, R. W. (2019). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Toplum, Kişi Ve Cinsel Politika* (C. Soydemir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Denison, R. (2015). *Anime: A critical introduction*. Bloomsbury Academic.
- En, G. and Ting, Y. (2020). *Gender, manga and anime*. In J. Coates, L. Fraser, and M. Pendleton (Eds.), *The Routledge Companion to Gender and Japanese Culture*. London: Routledge.
- Fiske, J. (2015). *İletişim çalışmalarına giriş*. (S. İrfan, Çev.) Ankara: Pharmakon.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji* (İ. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Holmes, M. (2013). *İnterseks: Tehlikeli bir farklılık* (B. Günay, Çev.). Cogito, 99-122. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hood, B. (2019). *Benlik yanılması: Sosyal beyin kimliği nasıl oluşturur*. (E. Özdemir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İmançer, D. (2006). *Cinsiyet rolü temsili: Medya kültürü, feminizm, televizyon ve serialler*. D. İmançer (Ed.), *Medya ve Kadın*. içinde. İstanbul: Ebabil Yayıncılık.
- Izawa, E. (2000). Erişim Adresi: <https://www.mit.edu/~rei/manga-gender.html>
- Kaylı, D. Ş. (2014). Türkiye’de yazılı basında parlamentodaki siyasi partilerin kadın politikalarındaki temsili: 2011 Genel seçimleri üzerine bir inceleme. *Journal of Yasar University*, 9(36), 6261-6380. doi: 10.19168/jyu.42837.
- Küçük Durur, E. ve Bendaş, K. (2018). Kültürel tüketim ürünü olarak kadın bedeni: Video klipler örneği. *The Journal of Academic Science*, 6(79), 188-207. doi: 10.16992/ASOS.14200
- Lamarre, T. (2002). From animation to anime: Drawing movements and moving drawings, Japanforum(14).Erişimadresi:http://www.lamarremediaken.com/Site/Animation_Technics_files/From%20animation%20to%20anime.pdf
- Laughy, D. (2002). *Medya çalışmaları-teoriler ve yaklaşımlar*. (A. Toprak, Çev.). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Masserschmidt, J. W. (2019). *Hegemonik erkeklik: Formülasyon, yeniden formülasyon ve genişletme*. (Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnisiyatifi, Çev.). İstanbul: Özyeğin Üniversitesi Yayınları.
- Nye, J. S. (2004). Soft Power: The means to success in world politic. Erişim adresi: <http://users.tnok.com/~tumble/jpp/japor.html>.
- Polat, H. (2019). Medyada kadın ve temsil biçimi: Tv dizileri üzerinden bir tartışma. *Karadeniz İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 77-96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/e-kiad/issue/51167/656945>
- Richmond, S. (2009). *The rough guide to anime*. London: Rough Guides.
- Saktanber, A. (2011). *Türkiye’de medyada kadın: Serbest, müsait kadın veya iyi eş, fedakâr Anne*. Ş. Tekeli (Ed.), 1980’ler Türkiye’sinde kadın bakış açısından kadınlar içinde. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Saussure, F. D. (1998). *Genel dilbilim dersleri*. (B. Vardar, Çev.) İstanbul: Multilingual.
- Stratford, T. (2011). *Kadınlar ve basın*. A. Belsey & R. Chadwick (Ed.), *Medya ve gazetecilikte etik sorunlar* (N. Türkoğlu, Çev.), içinde. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Türkoğlu, N. (2015). *İletişim bilimlerinden kültürel çalışmalara toplumsal iletişim tanımlar, kavramlar, tartışmalar*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Uslu, Z. K. (2000). *Televizyon ve kadın*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Wood, J. T. (2009). *Gendered lives: Communication, gender and culture*. Wadsworth Cengage Learning.
- Yaman, M. (2013). *Ataerkil kapitalist tahakküm altında kadın emeği, bedeni*. İstanbul: SAV Yayınları.

Extended Abstract

Purpose: In this study, the presentation of female characters in anime series, which has increased the number of viewers worldwide, especially with the recent digitalization, has been examined. The aim of the analysis was to reveal that female characters are presented as sexual objects in anime series.

Within the scope of the purpose of the research, answers are sought to the following questions:

Q1: What characteristics of female characters are highlighted in anime?

Q2: Is there sexism in anime?

Q3: Is the representation of women in anime similar to the representation of women in the media in real life?

Design and Methodology: The qualitative research method was used in the study. With the qualitative method, verbal, written or visual materials are examined in detail to reveal the meanings, patterns and themes of the data. Unlike quantitative analysis, qualitative analysis deals with data such as text, speech, picture or video instead of numerical data. In this context, the semiotic analysis method, which is one of the qualitative research techniques widely used in the field of social sciences, was used in the study. With semiotic analysis, images, objects, the language used and other forms of communication are given meaning and tried to be explained. The analysis methods of Ferdinand de Saussure and Roland Barthes, who are pioneers in the field of semiotics, were used in the study. In this context, the visuals analyzed in the study were examined with Ferdinand de Saussure's conceptualizations of sign, signifier and signified and Roland Barthes' denotation and connotation. According to Ferdinand de Saussure, the sign is a sign linguistically and consists of the signifier and signified components. The signifier is a physical form. This can be a word, image or symbol. Finally, the signified is the meaning that the signifier visualizes in the mind. The relational structure between the signifier and the signified reveals the meaning of the signified. Roland Barthes, who used the analysis method in the study, was greatly influenced by Saussure while presenting his own idea. For this reason, the conceptualizations of denotation and connotation in Barthes are very similar to Saussure's concepts of signifier and signified. According to Barthes, denotation is the most basic and superficial definition of a sign, symbol or visual. Connotation is the meaning formed on the different values that the symbol, visual or sign gains culturally, ideologically or socially. In other words, while a white dove represents only a white dove in its denotation, it can represent peace and hope in its connotation. Cultural values gain importance in these representations and associations.

Findings: In Naruto Shippuden anime, which consists of a total of 500 episodes of 21 minutes, the episodes related to the purposive sampling method were used as samples. As a result of the investigations, it has been revealed that female characters in the Naruto Shippuden anime series are presented as sexual objects. It has been observed that in the anime series, close-ups are made to the sexual parts of the female characters, thus shifting the audience's attention to the women's sexual parts. In addition, no matter how powerful and high the female characters are in terms of position, it has been observed that women are highlighted with their sexuality, both by the physical characteristics attributed to the character and by the discourses of the male characters, and they are placed in a position where they are harassed by men through discourse. In some scenes, female characters are presented as man-lovers and are depicted as using their sexuality to make men fall in love with them. Considering all these, it is concluded that female characters in the Naruto Shippuden anime are presented from a patriarchal perspective and are generally presented as a sexual object. Naruto Shippuden anime is actually an anime that appeals to people of all ages and does not contain sexist scenes. For this reason, it is also watched by children. However, in an anime that appeals to all ages and especially children, presenting women as a sexual object in this way is thought-provoking and harmful to children's mental health.

Research Limitations: In Naruto Shippuden, which consists of a total of 500 episodes of 21 minutes each, the episodes related to the purposive sampling method were used as examples. The relevant anime was watched with subtitles on the website <https://www.turkanime.co> and sample scenes were obtained from there. Naruto anime series; It consists of a total of 997 episodes: Naruto (220 episodes), Naruto Shippuden (500 episodes) and Baruto: Next Generations (277+). Watching all of these requires a lot of time, and the work is limited to only 500 episodes of Naruto Shippuden.

Implications: In today's communication age and digital environment, children are now introduced to phones and tablets almost before they start primary school, and they can easily access and watch the content they want by accessing the internet on their own. Although sexually explicit and objectionable applications are blocked by parents with security packages, women are presented as a sexual commodity in most content, as in the anime reviewed above. This causes people to normalize the presentation of women within gender stereotypes at a very young age. Contents that become normalized in this way cause women to live a secondary life in social life. Actually, there are two moral problems here. The first of these is that women are alienated from their own personality by being treated as a sexual object and are represented as an object of desire, and the second is that young children are exposed to these contents, which are also shown as cartoons and watched a lot. Both of these problems are social problems and fixing them is something that can be achieved through social education. In order to correct these contents, perceptions about the place of women in social life must first change. Women, who receive the value they deserve in social life and who are placed in a more equal position rather than being seen as a second-class being, will slowly come to the position they deserve in the media.

Originality: There are many studies in the literature regarding gender. Especially in recent years, with the effect of increased digitalization, women have become able to make their voices heard much more. This has led to an increase in orientation towards gender issues. However, unfortunately, there are not many studies on anime, whose audience has increased rapidly in recent years, especially in Turkey. It is thought that this study, semiotic examining female characters in anime, will make a significant contribution to the literature and will guide those who are considering doing new studies on this subject.